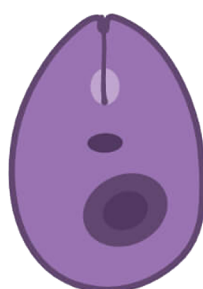

گزاره‌برگ

بیماری‌های واگیر ایران و جهان

بیماری لیشمانیوز احشایی (کالا آزار)

تعریف بیماری

لیشمانیوز احشایی که بیشتر با نام هندی آن یعنی کالاآزار معروف است بیماری عفونی-انگلی مهمی است که تب و کم‌خونی از علائم بارز آن است و در صورت عدم درمان به دلیل عوارض خطرناک شدیدی مانند ابتلا به عفونت‌های فرصت‌طلب و خونریزی، کشنده می‌باشد و حتی ممکن است با درمان هم تا حدود ۵ درصد مرگ و میر به همراه داشته باشد.

مخزن و ناقل بیماری

مخزن بیماری سگ و سگ‌سانان (گرگ، شغال، روباه) به عنوان مخزن انگل و انسان به عنوان میزبان تصادفی شناخته شده است. ناقلین بیماری گونه‌هایی از پشه خاکی‌ها از جنس فلیبوتوموس هستند.

راه‌های انتقال بیماری به انسان

پشه خاکی ماده پس از خونخواری از مخزن آلوده‌شده و در خونخواری مجدد از انسان انگل را منتقل می‌کند. بر اساس خصوصیات انگل و راه‌های انتقال، کالا آزار به دو نوع: کالا آزار زئونوتیک و کالاآزار آنتروپونتیک تقسیم می‌شود: نوع زئونوتیک که راه انتقال آن: حیوان - ناقل - انسان است. نوع آنتروپونتیک که راه انتقال آن: انسان - ناقل - انسان است. کالا آزار در ایران از نوع زئونوتیک است و انسان به عنوان میزبان تصادفی و سگ و سگ‌سانان به عنوان مخزن انگل محسوب می‌شوند.

علائم بیماری

علائم بیماری شامل تب‌های خفیف و طولانی‌مدت، کاهش وزن، بزرگی طحال و کبد (به‌ویژه بزرگی طحال)، و بروز پان‌سیتوپنی (کاهش همزمان گلبول‌های قرمز، گلبول‌های سفید و پلاکت‌ها) است. همچنین، ممکن است لکونی (کاهش گلبول‌های سفید) و ترومبوسیتوپنی (کاهش پلاکت‌های خون) مشاهده شود.

تشخیص

- فرد مشکوک با علائم بالینی به همراه مثبت شدن یکی از آزمایشات زیر:
- آزمایش مثبت سرولوژیک (DAT, Western Blot, ELISA, IFA)
- دیدن انگل با استفاده از روش‌های میکروسکوپی در گسترش تهیه شده از بافت‌ها (طحال، مغز استخوان و غدد لنفاوی)،
- جدا کردن انگل پس از کشت

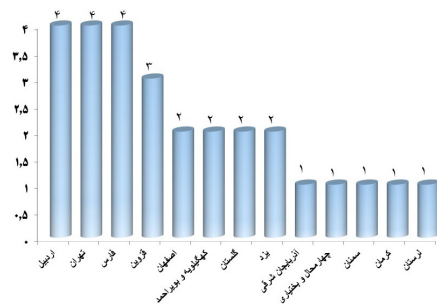
درمان

درمان به‌موقع در پیشگیری از مرگ‌ومیر بیماری نقش به‌سزایی دارد. درمان استاندارد در ایران استفاده از آمپول گلوکانتیم می‌باشد. بیمارانی که به درمان با گلوکانتیم در دوره اول جواب مناسب درمانی را نمی‌دهند ممکن است در دوره دوم یا حتی دوره سوم پاسخ مناسبی بدهند. اگر عود بیماری (به شکل تب، کاهش وزن، افزایش اندازه طحال) با تأیید آزمایشگاهی اتفاق افتد بیمارانی باید اول با گلوکانتیم تحت درمان قرار گیرند و در صورت عود مجدد می‌توان از داروی خوراکی میلیتفوسین، و آمپول آمفوتریسین B لیپوزومال استفاده کرد.

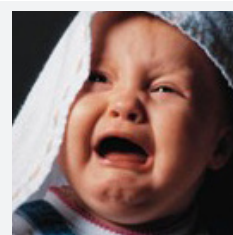
وضعیت بیماری در ایران و جهان

براساس گزارش سازمان جهانی بهداشت تخمین زده می‌شود که سالانه بین ۵۰,۰۰۰ تا ۹۰,۰۰۰ مورد جدید لیشمانیوز احشایی در سراسر جهان رخ می‌دهد که اگر به موقع درمان نشود تا ۹۵ درصد احتمال مرگ‌ومیر وجود دارد. حدود ۸۵ درصد از موارد لیشمانیوز احشایی از هفت کشور برزیل، اتیوپی، هند، کنیا، سومالی، سودان جنوبی و سودان گزارش شده است. براساس بررسی‌های اپیدمیولوژیک انجام شده در ایران در حال حاضر، کالاآزار در برخی مناطق استان‌های اردبیل، آذربایجان شرقی، فارس و خراسان شمالی به صورت آندمیک وجود دارد. ولی موارد تک‌گیر (اسپورادیک) آن از سایر نقاط کشور نیز گزارش می‌شود. خوشبختانه بیماران در سال‌های اخیر به‌موقع تشخیص داده شده و تحت درمان قرار گرفته و بهبود یافته‌اند.

تعداد موارد کالاآزار به تفکیک استان - سال ۱۴۰۳

اهمیت بیماری

اهمیت این بیماری در بیشتر موارد به علت ابتلاء کودکان در سنین زیر ۱۰ سال و میزان کشندگی بالای آن است که در صورت عدم تشخیص و درمان به موقع منجر به مرگ بیمار خواهد شد. همچنین به دلایل زیر کنترل این بیماری در کشور از اهمیت بالایی برخوردار است:

- مرگ ۱۰۰ درصد موارد علامت‌دار بدون درمان حد اکثر ۲ سال پس از بروز علائم
- بومی بودن بیماری در برخی نقاط کشور
- وجود تعداد زیاد مخازن حیوانی (سگ‌ها)
- وجود ناقل بیماری (گونه‌هایی از پشه خاکی‌ها از جنس فلیبوتوموس)
- بروز اشکال شدید بیماری و عود بیماری در بیماران با اختلال سیستم ایمنی
- مشکلات درمان، عوارض دارویی و هزینه درمان بخصوص در بیمارانی که مکرراً دچار عود شده‌اند.

**معاونت بهداشت
مرکز مدیریت بیماری‌های واگیر**

جهت کسب اطلاعات بیشتر از بیماری‌های واگیر در ایران به لینک
[/https://icdc.behdasht.gov.ir](https://icdc.behdasht.gov.ir) مراجعه فرمایید.